

ЦИРОЗА И ПОРТАЛНА ХИПЕРТЕНЗИЈА – ДУПЛЕКС ДОПЛЕР ЕВАЛУАЦИЈА НА ХЕМОДИНАМИКАТА КАЈ РАЗВИЕНАТА БОЛЕСТ

*М.Трајковска, В.Серафимоски, М.Милошевски, М.Генадиева, Р.Попова, В.Чаловска,
В.Аврамовски, К.Старделова, Е.Цуракова*
Клиника за Гастроентерохепатологија, Скопје, Република Македонија

Црнодробната цироза и нејзините компликации, во прв ред порталната хипертензија, се сеуште важен здравствен проблем насекаде во светот. Последните години е постигнат голем напредок во разбирањето на клеточните и молекуларните механизми и на патофизиологијата на базичниот фибротичен процес, како и на циркулаторните промени кои почнуваат на ниво на синусоидите а се рефлектираат на целата портална и спланхнична хемодинамика. Цирозата и порталната хипертензија имаат големо влијание на профилот на протокот во крвните садови и тоа не само на порталниот и спланхничниот систем, туку и на целата системска циркулација. Појавата на хипердинамична состојба и бројните портно-системски колатерали, кои се развиваат со цел да извршат декомпресија на зголемениот притисок во порталниот венски систем, претставуваат постојана смртна закана за циротичните пациенти. Секоја епизода на варикозитетно крварење, особено оние од гастро-езофагеалните колатерали е со ниво на морталитет од 20% до 50%, а рецидивните крварења во првите две години меѓу 40% и 50%. Со развојот на хепатоцелуларната инсуфициенција и нарушувањата на коагулацијата настанува натамошно влошување на состојбата. Присуството на коагулопатијата ја отежнува употребата на инвазивни дијагностички процедури како што е мерењето на порталниот венски притисок кој се смета дека е најпрецизен метод за утврдување на стадиумот на болеста и потенцијалниот ризик за крварење кај овие пациенти.

Развојот на неинвазивните дијагностички методи, како што е Дуплекс и Колор Доплер ултрасонографијата овозможи не само морфолошка туку и функционална проценка на крвните садови. Доплер сонографијата е неинвазивно средство со кое може да се проценат квалитативните и квантитативните параметри на протокот почнувајќи од присуството на протокот, преку неговата брзина, насока и волумен, и овозможувајќи пресметување на различни индекси кои го рефлектираат васкуларниот отпор и перфузијата во органите.

Користејќи ја оваа можност на модерната медицински технологија, решивме да ја утврдиме вредноста на различни артериски и венски Доплер параметри во процената на тежината на болеста кај пациентите со цироза. Добиените резултати беа статистички значајни. Меѓу порталните Доплер параметри брзината на крвотокот и дијаметарот на вената се докажаа како прецизни индикатори за тежината на болеста. Во напреднатите стадиуми на цирозата брзината на протокот сигнификантно се намалува, а дијаметарот на вената сигнификантно се зголемува. Меѓу Доплер параметрите добиени со мерењата на артерискиот отпор, резултатите покажаа дека индексот на отпор на лиеалната артерија е сигнификантно поголем кај циротичните пациенти отколку кај здравите субјекти, а исто така е во позитивна корелација со стадиумот на болеста. Индексот на отпор на хепаталната артерија беше сигнификантно понизок кај пациентите со цироза во однос на контролната група, но не беше во сигнификантна корелација со стадиумот на болеста. И покрај тоа овој индекс беше во сигнификантна корелација со величината на езофагеалните варикозитети.

Од студијата може да заклучиме дека Доплер сонографијата е корисна неинвазивна дијагностичка метода за проценка на тежината на болеста кај прилично деликатните пациенти со цироза и развиена портална хипертензија.